

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ

Засн. 1899 з ініціативи Одес. товариства крас. мистецтв (створ. 1865) як Міський музей витончених мистецтв; 1919–23 та 1944–66 — картинна галерея; від 2021 має статус національного. Розташ. у центрі Одеси в палаці Потоцьких-Наришкіних, побудов. 1824–26 (автора проекту не встановлено, будівлю освідчив 1828 одес. арх. Ф. Боффо). Зібр. музею складалося з картин, переданих Імператор. АМ (С.-Петербург), творів мистецтва колекціонерів та меценатів Є. Апостолапуло, О. Руссова, М. Толстого (молодшого), М. Брайкевича, К. Севастопуло, А. Янопуло та багатьох ін. Експозиція розміщена у 26-ти залах на 2-х поверхах, її сформовано у поєднанні істор.-хронол. та проблем. підходів. У фондах музею — бл. 12 тис. оригін. творів від 16 ст. до сучасності. Зібр. охоплює всі види мистецтва: живопис, графіку, скульптуру, декор.-ужитк. мистецтво, фотографію, відео-арт. Експозиція відкривається творами іконописців 16–18 ст. та світськими портретами 17 ст. Живопис 18 — поч. 19 ст. представлено портретами, створ. такими майстрами епохи, як Д. Левицький, В. Боровиковський, В. Тропінін та ін. Цікава й численна колекція полотен І. Айвазовського. Кілька офортів Т. Шевченка, картини К. Трутовського, Л. Жемчужникова та ін. майстрів, на яких впливали ідеї Кобзаря, дають уяву про виникнення й розвиток критич. реалізму в мистецтві України серед. 19 ст. Музей має зібр. творів членів Товариства пересув. худож. виставок — М. Клодта, М. Ге, А. Куїнджі, С. Світославського, М. Пимоненка, І. Похитонов та ін. Один із кращих розділів колекції — мистецтво на межі 19 і 20 ст. — висвітлює розмаїтість та напруженість твор. пошуків З. Серебрякової, М. Врубеля, М. Реріха, О. Мурашка, В. Кандинського, М. Жука, І. Труша та ін. У музеї експонують унікал. колекцію живопису майстрів Товариства пд.-рос. художників (засн. 1890 в Одесі), твори К. Костанді, Г. Ладигенського, Г. Головова, П. Нілуса, що сформували основи одес. живопис. школи. Відділ сучас. мистецтва презентує художнє життя Одеси та України від 1910-х рр. до сьогодення — «Одес. незалежні», Товариство художників ім. К. Костанді, групи одес. нонконформіст. мистецтва 1960–80-х рр.,

«Живописний заповідник», «Паркомунa», «Р.Е.П.», «Медгерменевтика». В експозиції — кращі роботи художників Одеси та ін. регіонів України А. Петрицького, Т. Фраєрмана, М. Глущенко, Т. Яблонської, О. Ацманчука, Ю. Єгорова, Т. Сільваші, А. Савадова, А. Сагайдаковського, Р. Мініна та багатьох ін. Нині співроб. музею вивчають, здійснюють наук. обґрунтування цінностей музею. зібрання. Тут проходять численні всеукр. та міжнар. наук.-практ. конф., що супроводжуються виставками та вид. каталогів із матеріалами доповідей, зокрема: «В. В. Кандинський і одеське культурне життя початку ХХ ст.» (1996), «До 100-річчя Одеського художнього музею» (1999), «Ікона Поділля» (2001), «Художнє суспільство ім. К. К. Костанді» (2002), «Спецфонд» (2018), «Ексгумація. Соцреалізм з колекції Одеського художнього музею» (2018–19), «Костянтин Сомов. Без цензури» (2019), «Суворі та стильні» (2020), «Від двадцятих до двадцятих», «Рой. До 60-річчя Олександра Ройтбурда» (обидві — 2021). На межі тисячоліть музей очолювали: Н. Касько (1980–95), Н. Поліщук (1996–2012), В. Абрамов (2012–17), О. Ройтбурд (2018–21), від 2021 в. о. дир. — О. Ковальчук.

Рекомендована література

1. Галкер Я. А. Одесская государственная картинная галерея. К.; О., 1962;
2. Одеська державна картинна галерея: Каталог. К., 1964;
3. Криштопенко В. В. Одесский художественный музей: Путеводитель. О., 1989;
4. Одесский художественный музей: живопись XVI – начала XX веков. О., 1997;
5. Поліщук Н. С., Тюрюмін О. М. Одеський художній музей. 100 років: Каталог виставки. О., 1999;
6. Дмитренко О. Одеський художній музей: історія колекції 1898–1941. О., 2020;
7. Сімченко Г., Дмитренко О. Архів Одеського художнього музею: Анотов. показж. фондів. О., 2021.

В. Ф. Фенелонава

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Одеський національний художній музей / В. Ф. Фенелонova // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75222>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).